

Bruselj, 15. november 2023
(OR. en)

15128/23

LIMITE

DEVGEN 196
RELEX 1279
ACP 109
SUSTDEV 139
DIGIT 249
ENV 1250
CLIMA 540

DOPIS O TOČKI POD „I/A“

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov (2. del)/Svet
Zadeva:	Socialni, zeleni in digitalni prehod – osnutek sklepov Sveta

1. Prednostna naloga španskega predsedstva na področju razvojnega sodelovanja in mednarodnih partnerstev je pospešiti prehod – ne le zeleni in digitalni, temveč tudi socialni – in uresničiti cilje trajnostnega razvoja, pri čemer je treba poudariti, da z novo socialno razsežnostjo nastaja potreba po sklenitvi novih socialnih pogodb, da bi se s človekovim razvojem zmanjšale tudi neenakosti in socialna ranljivost.
2. Špansko predsedstvo je osnutek sklepov Sveta predstavilo Delovni skupini za razvojno sodelovanje in mednarodna partnerstva (WP CODEV-PI), ki je 15. novembra 2023 dosegla dogovor na ravni delovne skupine.
3. Odbor stalnih predstavnikov naj glede na navedeno potrdi dogovor o besedilu iz priloge k temu dopisu in besedilo predloži Svetu v odobritev.

Sklepi Sveta o socialnem, zelenem in digitalnem prehodu

1. Svet ponovno potrjuje zavezanost Evropske unije in njenih držav članic Agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 in v njej določenim ciljem trajnostnega razvoja kot našemu skupnemu, univerzalnemu in nedeljivemu načrtu za trajnostno in mirno prihodnost. Poleg tega ponovno potrjuje zaveze iz sklepov Sveta o EU z dne 27. junija 2023 na polovici obdobja izvajanja Agende 2030, pa tudi politično izjavo z vrha o ciljih trajnostnega razvoja iz leta 2023. V zvezi s tem poudarja pomen prvega prostovoljnega pregleda EU, ki je bil 19. julija 2023 predstavljen na Političnem forumu ZN na visoki ravni za trajnostni razvoj ter je konkreten izraz trdne zavezanosti EU trajnostnemu razvoju doma, kjer je glavna gonilna sila ukrepanja EU, in po vsem svetu, saj podpira partnerske države pri njihovih prizadevanjih za izvajanje.
2. Svet opozarja na novo evropsko soglasje o razvoju ter izpostavlja vodilno vlogo EU in njenih držav članic pri usklajenem, celovitem in učinkovitem izvajanju vseh treh razsežnosti Agende 2030 – gospodarske, socialne in okoljske – na uravnotežen in celosten način ob upoštevanju njenih vodilnih načel sodelovanja, preglednosti, odgovornosti in zavezanosti, da nihče ne bo zapostavljen, ki bo zakoreninjeno na pristopu, ki temelji na človekovih pravicah.
3. Svet poudarja, da trajnostni razvoj trenutno ovirajo izjemno negotove mednarodne razmere in nova geopolitična dinamika. V zelo povezani svetovni družbi krizo podnebnih sprememb in ekološke izredne razmere še poslabšujejo pretresi in konflikti, kot sta pandemija COVID-19 in ruska vojna agresija v Ukrajini, kar povzroča destabilizacijo geopolitičnega okolja, poglobitev svetovnih izzivov in vse večjo krhkost, to pa ima opazen vpliv v državah v razvoju. Svet se z zaskrbljenostjo seznanja z ugotovitvami iz poročila o svetovnem trajnostnem razvoju¹ o upočasnjevanju ciljev trajnostnega razvoja, pa tudi nazadovanju pri indeksu človekovega razvoja, ki mednarodno skupnost oddaljujejo od izpolnjevanja Agende 2030, saj odvrčajo od trajnostnega in vključujočega prehoda.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdrgsdg2023>

4. Svet priznava, da bi morala zeleni in digitalni prehod v okviru, predlaganem v Agendi 2030, pospeševati strukturne spremembe, potrebne za doseganje ciljev trajnostnega razvoja ter ciljev Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah in Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost. Ta prehoda in njune medsebojne povezave lahko soustvarjajo trajnostne, pravične, vključujoče in konkurenčne mednarodne modele potrošnje in proizvodnje, ki so bolj osredotočeni na človeka ter bolj gospodarni z viri in okolju prijazni, spodbujajo krožno gospodarstvo in sonaravne rešitve ter krepijo povezljivost, inovacije in gospodarsko preobrazbo. Če so politike prehoda oblikovane usklajeno med sektorji ter ob upoštevanju interesov partnerskih držav, socialnih vidikov, proste trgovine, podjetništva in koristnih politik poslovnega razvoja, lahko ta prehoda ustvarita formalna, dostojna in visokokakovostna delovna mesta z visoko dodano vrednostjo, pa tudi spodbujata enakost, socialno vključenost in izkoreninjenje revščine.
5. Svet zlasti izpostavlja, da naraščajoče stopnje revščine in neenakosti v državah in med njimi ogrožajo trajnostni razvoj. Ovirajo dolgoročno gospodarsko stabilnost ter zeleno in vključujočo rast, vplivajo na zdravje, prehransko in hranilno varnost, izobraževanje, enakost spolov ter opolnomočenje žensk in deklet, ogrožajo socialno kohezijo, spodkopavajo institucionalno legitimnost in škodujejo okolju. Poleg tega so neenakosti, revščina in socialna izključenost pomembni dejavniki socialnih nemirov, politične nestabilnosti in konfliktov.
6. Da nihče ne bi bil zapostavljen, da bi izkoristili prednosti zelenega in digitalnega prehoda ter zagotovili, da bosta slednja pravična, trajnostna, odporna, preobrazbena in vključujoča, bi bilo treba v sodelovanju s partnerskimi državami okrepiti in spodbujati trdno in pozitivno socialno agendo. Svet poudarja, da ima ta celoviti pristop, ki temelji na socialnem, zelenem in digitalnem prehodu, odraža vrednote EU, za cilj krepitev avtonomije partnerskih držav in partnerstvu EU daje dodano vrednost.

7. Ta socialna agenda bi med drugim zlasti vključevala krepitev politik na področjih izobraževanja, tudi poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, zdravja, dostojnega dela, socialne zaščite ter dostopa do visokokakovostnih osnovnih javnih storitev, zlasti vode, sanitarne oskrbe in higiene. Vodila bi jo načela okvira za pravični prehod za vse, pa tudi izkoreninjenje revščine in zmanjšanje neenakosti, spodbujanje enakosti spolov ter opolnomočenje žensk in deklet, udeležba in opolnomočenje mladih ter vključevanje invalidov. Temeljila bi tudi na skladnosti politik, dobrem upravljanju in pristopu, ki temelji na človekovih pravicah, ter obravnavala politike, ki priznavajo, zmanjšujejo in prerazporejajo neplačano oskrbo, pa tudi nagrajevala in zastopala plačano skrbstveno delo. Svet opozarja na zaveze iz uredbe o Instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, da se vsaj 20 % uradne razvojne pomoči (URP), financirane v okviru tega instrumenta, nameni za socialno vključevanje in človekov razvoj ter da bo enakost spolov glavni ali pomemben cilj pri vsaj 85 % novih izvedenih ukrepov.

8. Krepitev socialne kohezije ter olajševanje dostopa do osnovnih socialnih storitev in socialne zaščite zmanjšujeta revščino in neenakosti ter omogočata potencial za spodbujanje novih socialnih pogodb in socialne vključenosti na svetovni ravni. Zato je ključno podpreti razvoj nacionalnih sistemov socialne zaščite za vse člane družbe, da se spodbujajo socialne in gospodarske priložnosti za pravičen prehod ter zagotovi, da nihče ne bo zapostavljen, pa tudi podpreti reforme, ki bodo vodile k učinkovitim, odgovornim in preglednim ustanovam, vključujočim politikam, dobremu upravljanju, pravni državi ter dostopu do pravnega varstva.
9. Svet poudarja pomen izvajanja cilja trajnostnega razvoja št. 10 „zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi“. Poudarja tudi, da sta spremljanje neenakosti in poročanje o njih bistvenega pomena. V zvezi s tem pozdravlja označevalec Evropske komisije za neenakost (*I-Marker*) in uporabo ocen porazdelitvenega učinka. Priporoča tudi čim širšo uporabo označevalca neenakosti, vključno v okviru pobud Ekipe Evropa in v zvezi s strategijo Global Gateway, ter spodbuja države članice, naj ga uporabljajo. Poleg tega poudarja pomen pobud Ekipe Evropa za odpravo neenakosti (vodilne pobude glede enakosti) in spodbuja Komisijo, naj promovira nadaljnje pobude na tem področju. Ponovno poudarja tudi pomen agende za boljše pravno urejanje, vključno z ocenami regulativnega učinka, da bi okrepili skladnost politik za razvoj.

10. Svet opozarja, da se EU zavzema za to, da bi bil v jedru vseh pobud, povezanih s cilji trajnostnega razvoja, pristop, ki temelji na človekovih pravicah in zajema vse človekove pravice, najsi bodo to državljanske, kulturne, ekonomske, politične ali socialne pravice. Poudarja, da uresničevanje človekovih pravic prispeva k zmanjševanju revščine in neenakosti ter doseganju vseh ciljev trajnostnega razvoja. Prednostna naloga ostajajo spoštovanje, varstvo in spodbujanje človekovih pravic, vključno s pravicami delavcev, ter demokracije in pravne države.
11. Svet poudarja pomen izvajanja cilja trajnostnega razvoja št. 16 „mir, pravičnost in močne institucije“, saj je spodbujanje miroljubnih, odpornih, pravičnih in vključujočih družb, olajšanje dostopa do pravnega varstva za vse ter vzpostavitev učinkovitih, odgovornih in preglednih institucij predpogoj za trajnostni razvoj. Opozarja na svoje sklepe z dne 19. maja 2017 o uresničevanju povezave med humanitarnim delovanjem in razvojem, v katerih poziva k temu, da bi bilo treba pri izvajanju razvojnih ukrepov v nestabilnih in konfliktnih razmerah uporabiti pristop, s katerim se ne povzroča nobena škoda, in pristop, ki omogoča boljše prilagajanje razmeram in prožnost pri načrtovanju.
12. Svet ponovno poudarja, da podpira ekonomijo blaginje² v središču Agende 2030 in pobudo za preseganje bruto domačega proizvoda (BDP). Obe vključujeta nelinearen in večdimenzionalni koncept razvoja, ki presega zgolj ekonomske parametre.
13. Svet ponovno potrjuje trdno zavezanost EU opolnomočeni civilni družbi, vključno z organizacijami za pravice žensk in feminističnimi gibanji, organizacijami, ki se zavzemajo za otrokove pravice in pravice invalidov, zagovorniki človekovih pravic in socialnimi partnerji, pa tudi ugodnemu in dostopnemu okolju za civilno družbo. Poudarja pomen podpore partnerskim državam pri krepitvi demokratičnih procesov, socialnega dialoga in sistemov odgovornosti. Opozarja, da je treba podpirati organizacije civilne družbe, da lahko kot samostojni akterji dobrega upravljanja in razvoja prispevajo k dosežkom Agende 2030, civilna družba pa sodeluje v oblikovanju politik in odločanju.

² Sklepi Sveta o ekonomiji blaginje (UL 2019/C 400/09, ST 13432/19).

14. Svet poudarja pomen agende za učinkovitost razvoja ter izpostavlja, da je za socialni, zeleni in digitalni prehod potrebna znatna in trajnostna mobilizacija finančnih sredstev. V skladu z akcijsko agendo iz Adis Abebe ugotavlja, da:
- a. uradna razvojna pomoč skupaj z drugimi viri financiranja spodbuja dolgoročno trajnostno in vključujočo rast ter je še naprej zelo pomemben vir financiranja in strokovnega znanja za partnerske države. Je zanesljiva in ima spodbujevalno vlogo pri preobrazbenih razvojnih procesih in doseganju ciljev trajnostnega razvoja, kar omogoča mobilizacijo nacionalnih in mednarodnih sredstev iz javnih in zasebnih virov;
 - b. EU podpira partnerske države pri izboljšanju njihovega upravljanja javnih financ, s posebnim poudarkom na mobilizaciji domačih sredstev. Spodbuja preobrazbeni pristop k upravljanju javnih financ, ki obravnava temeljne vzroke neenakosti med spoloma in neenakosti zaradi invalidnosti, ter ga tesno povezuje z oblikovanjem in izvajanjem politike socialne zaščite. Za izboljšanje mobilizacije domačih sredstev je treba zagotoviti fiskalni manevrski prostor ter obenem vzpostaviti učinkovite in progresivne davčne sisteme. Poleg tega bi bilo treba okrepiti domače in mednarodno sodelovanje v boju proti davčnim utajam in nezakonitim finančnim tokovom;
 - c. je bistveno, da se več naložb zasebnega sektorja nameni v podporo trajnostnemu razvoju partnerskih držav, kot se spodbuja v strategiji Global Gateway, pri čemer je treba vedno upoštevati načelo lastništva. Da bi privabili zasebno financiranje za dolgoročne, visokokakovostne in trajnostne projekte, je ključnega pomena tudi vlaganje v človekov razvoj in gradnja zmogljivosti, krepitev stabilnih nacionalnih in mednarodnih finančnih sistemov, spodbujanje finančnih instrumentov, povezanih s trajnostnostjo, kot so zelene obveznice, zagotavljanje interoperabilnosti okvirov in standardov trajnostnega financiranja ter zagotavljanje ustreznih regulativnih okvirov EU in, kjer je to ustrezno, mehanizmov za zmanjševanje tveganj. Multilateralne razvojne banke in drugi razvojni skladi imajo pomembno vlogo in so ključnega pomena za sprostitev zasebnega financiranja v podporo ciljem trajnostnega razvoja v velikem obsegu.

15. Svet poziva Komisijo, visokega predstavnika in države članice, naj v skladu s svojimi pristojnostmi:
- a. okrepijo in povečajo prepoznavnost odziva Ekipe Evropa za človekov razvoj v partnerskih državah, zlasti s spodbujanjem skupnega diskurza in organizacijo obiskov na visoki ravni na terenu. Ta podpora bi se morala osredotočati predvsem na enakost spolov, uveljavljanje človekovih pravic žensk in deklet, na mlade in osebe v ranljivem položaju, kot so osebe, ki živijo v revščini, otroci in invalidi, pa tudi osebe, na katere vplivajo podnebne spremembe;
 - b. okrepijo in poglobijo sodelovanje s partnerskimi državami za zagotovitev vključujočih, reprezentativnih, preglednih in odgovornih javnih institucij na vseh ravneh, ki spodbujajo dobro upravljanje in zaupanje med državljani in državljankami ter njihovimi institucijami, da se zagotovi lokalna odgovornost ter spodbudi polna, enakopravna in smiselna udeležba državljanov in državljanek ter organizacij civilne družbe v postopkih odločanja. V zvezi s tem so ključnega pomena zdrave gospodarske politike ter demokratične in pregledne institucije za mobilizacijo domačih virov in zasebne naložbe;
 - c. se še naprej močno usmerjajo na podporo partnerskim državam pri oblikovanju, izboljševanju in izvajanju vključujočih, prilagodljivih in splošno dostopnih sistemov in ukrepov socialne zaščite. Ti bi morali vključevati minimalne ravni socialne zaščite, ki ščitijo ljudi in krepijo odpornost, spodbujajo trajnostne in zelene odločitve in naložbe ter dejavno omogočajo razvoj spretnosti in dostop do novih dostojnih zaposlitvenih možnosti;
 - d. v celoti in učinkovito izkoristijo vse razpoložljive instrumente za spodbujanje pravičnega prehoda, vključno z globalnim pospeševalnikom ZN ter smernicami MOD za pravičen prehod v okoljsko vzdržne družbe in gospodarstva za vse, v skladu s pristopom Ekipe Evropa;
 - e. izkoristijo celoten potencial evropskega finančnega ustroja za pospešitev izvajanja Agende 2030 in podpora ranljivim gospodarstvom, da svoje prebivalstvo dvignejo iz revščine, obenem pa ščitijo planet, kot je bilo navedeno na pariškem vrhu za nov svetovni finančni pakt.